

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVII. Recedens è patrio loco, ubi Festi vel jejunii lex viget, licèt
ante meridiem perventurus ad locum, ubi non viget, ante discessum
tenetur audire Sacrum, si possit, & prævideat se alibi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ira territorium jus dicenti, impune non paretur.
Idem quippe est, ac si supra jurisdictionem suam velit jus dicere.

209 Hinc committens alibi delictum, in proprio territorio reservatum, absolvi potest à communi Confessario, ubi non est reservatum.

210 Excipitur tamen à Doctoribus casus, quo civis, extra territorium existens, committit delictum, quod consummatur in proprio territorio, ut si ejaculando ex alieno territorio, occidat hominem in proprio territorio existentem. Talis enim ratione delicti subjicitur legibus proprii territorii, contra taliter delinquentes promulgatis, v. g. lege excommunicationis contra homicidas, lege privationis beneficii contra non residentes in beneficio proprii territorii, &c. Videri potest Mastrius disput. 2. de legib. n. 117.

Solvuntur objectiones contra priorem assertionis partem.

211 **O**bjicies 1°. Augustinus relatus cap. *illa* distinct. 12. dicit, observationes, quæ pro varietate locorum variantur, esse liberas.

Respondeo eas ab ipso non dici liberas respectu incolarum, vel peregrinorum, sed respectu universalis Ecclesiæ, pro quanto non omnes iis tenentur, sicut tenentur observationibus præscriptis ab Apostolis, vel Conciliis Oecumenicis. Unde illas opponit istis.

212 **O**bjicies 2°. Peregrini non subjiciuntur particularibus Legislatoribus locorum, per quæ transeunt, eò quòd illic nec domicilium, nec quasi domicilium habeant. Ergo non tenentur legibus ipsorum.

Respondeo 1°. ipsis non subjici permanenter, nec absolute, & per omnia; secus transeunt, & secundum quid. 2°. si ipsis non subjiciantur vi ipsarum legum, saltem subjiciuntur vi juris & æquitatis naturalis, declarati in Regula SS. Ambrosii & Augustini, n. 199. relata.

213 **O**bjicies 3°. Peregrini non contrahunt parochiam, aut obligationem Sacramenta recipiendi in loco extraneo, cujus Episcopus non potest etiam ipsos matrimonio jungere, cum eis in votis dispensare, &c.

Respondeo inde solum sequi, quòd Episcopo vel Parocho extranei territorii non subjiciantur per omnia; secus quoad aliqua non excepta jure communi, quo excipiuntur casus illi.

214 **O**bjicies 4°. Sacerdos Latinus, peregrinus in Græcia, non tenetur celebrare ritu Græco.

Respondeo hoc idè esse, quia universalis Ecclesia, ob difficultatem, addiscendi peregrinos illos Missarum ritus permittit ut unusquisque juxta Ecclesiæ suæ ritum celebret, prout videre est in epist. Leonis IX. adver-

Tom. II.

sus præsumptiones Michaëlis Constantino- politani, & Leonis Aëridani cap. 29.

Objicies 5°. Infideles, dum inter Christianos peregrinantur, non tenentur Festis diebus audire Missam, jejunia Christianorum servare, &c.

Respondeo idè non teneri, quia Festa & jejunia illa non præscribuntur nisi fidelibus, ut constat ex eo quòd Judæi domicilium habentes in terris Christianorum, ad familia non cogantur.

Objicies 6°. Qui ad unum, vel paucos dies, in alio territorio versantur, non censentur in eo moraliter versari. *L. hæres absens ff. de judiciis.* Sicut qui post nativitatem obiit, non censetur moraliter natus. *cap. nam Ego de verb. signific.* Et Novitius triduo dumtaxat indutus, moraliter non censetur religionis habitum induisse. *cap. ad nostram de regular.* Sed rationabile non est quemquam moraliter obligari legibus particularibus loci, in quo moraliter non est. Ergo.

Respondeo certos esse effectus, in ordine ad quos mora longior requiritur, quam unius vel paucorum dierum, v. g. in ordine ad contrahendum domicilium, vel parochiam, &c. De quibus jura objecta loquuntur; non de omnibus. Neque enim effectus omnes ejusmodi sunt. Nam (ut sapienter observat noster Irenæus de legibus sect. 3. §. 2.) aliquarum legum exercitium adeò facile est, & promptum, ut absque mora possit illi satisfieri. Et istis legibus peregrini, ad unum, vel paucos dies, alieno in territorio versantes, tenentur, v. g. ad solvendum tributum, in transitu per pontem, cum equo vel curru; ad deponendum arma in introitu civitatis; ad non incedendum noctu sine lumine, &c. Similiter tenentur legibus Missæ & jejunii, in loco, ubi particulariter vigent, si ibi trahant moram executioni legum illarum accommodatam. Siquis tamen nocte dormiat in oppido, in quo sequenti die est Festum, mane discedens non tenetur (ante discessum) Missam audire, secluso scandalo, inquit Sylvius q. 96. a. 4. §. *queritur quarto.* Quia non tenetur ibi trahere moram, executioni præcepti necessariam. Si tamen ibi totâ die, vel ad meridiem usque mansurus sit, tenetur.

CAPUT XXVII.

Recedens è patrio loco, ubi Festi vel jejunii lex viget, licet ante meridiem perventurus ad locum, ubi non viget, ante discessum tenetur audire Sacrum, si possit, & prævideat se alibi non auditurum: nec ante discessum licitè sumit carnes, vel jentaculum, nisi aliunde excusetur.

Quod ante discessum teneatur audire Sacrum, si possit, & prævideat se alibi non auditurum, tradunt Navarrus, Suarez, Lay-

E

man, & Doctores communiter (contra Sanchez, Lessium, Bassæum, &c.) & ratio est, quia præceptum audiendi Sacrum tenetur quis quamprimum implere, si postea impletur non sit. Qui enim prævidet se ab audiendo Sacro futurum postea impotentem (ob febrim v. g.) statim audire tenetur, si possit, ut communis est sensus timoratorum fidelium. Similiter ergo in casu nostro manè audire tenetur, si possit, & prævideat se postea non auditurum. Cùm hanc quoque Ecclesiasticorum Legislatorum mentem esse, ex communi timoratorum fidelium sensu & usu Layman comprobet l. 1. tract. 4. c. 11. Quare (inquit) ad id etiam ab Episcopis & Parochis incolæ discessuri jure optimo compelluntur.

218 Et confirmatur: quia obligatus semel in anno confiteri, si prævideat se postea non confessurum, cõ quòd proficiscatur in locum, ubi habiturus non est copiam Confessarii, ex communi Doctorum sententia, confiteri debet, antequam proficiscatur. Similiter obligatus ad horas, si prævideat se eas non recitaturum, nisi manè recitet, manè recitare tenetur (quia scilicet toto die urget horarum obligatio, indeterminatè quidem pro qualibet diei parte, absolute loquendo, determinatè verò pro hac diei parte, si prævideatur non recitandum alià diei parte.) Similiter ergo in casu nostro.

219 Si dicas 1°. rationem, & confirmationem allatam procedere quidem in eo qui non prævidet se solum iri ab obligatione, sed non procedere in casu nostro, in quo ab obligatione Sacri prævidet se solum iri, qui ante meridiem futurum se prævidet in alieno territorio. De quo proinde philosophandum, uti de eo qui die Festo manè prævidet se ante ultimum Sacrum accepturum dispensationem ab obligatione Sacri. Qui certè non tenetur prævenire. Quòd autem in casu nostro prævideat se solum iri ab obligatione Sacri, qui discedit, dum alia Sacra celebranda supersunt in proprio territorio, vel prævidet se sat citò perventurum ad aliud territorium, ut in eo Sacrum audire queat, ratio est, quia talis non tenetur audire Sacrum antequam discedat è proprio territorio, quia tunc nondum urget tempus audiendi Sacrum; nec in territorio alieno (ubi non est Festum) quia in eo non tenetur legibus proprii territorii.

Contra: falsum est quòd in casu nostro prævideat se solum iri ab obligatione Sacri. Quia licet absens è proprio territorio, non teneatur legibus illius, si non contraxerit obligationem ante discessum; secus si contraxerit (uti contraxisse probavimus) & ante discessum non satisfecerit, sed discesserit cum intentione audiendi alibi. Unde vel non potest mutare intentionem, vel audire tenetur ante discessum. Quamvis enim dum alia Sacra celebranda supersunt in proprio terri-

torio, nondum absolute urgeat obligatio Sacri audiendi, si aliud sit auditurus; urget tamen ex suppositione quòd prævideat se aliud non auditurum, nec ibi, nec alibi. Sicut in casu quo alii supersunt dies ultimi mensis ad confitendum, præceptum confessionis absolute non urget primo die ultimi mensis, si alio die confessurus sis; secus si prævideas alio die te non confessurum.

Aliter proinde philosophandum est in casu nostro, quàm in casu dispensationis objecto. Si enim manè prævidens se ante ultimum Sacrum accepturum dispensationem à Sacro, non teneatur prævenire, est quia prævidet dispensationem, ex voluntate dispensantis, extendendam ad totum diem (frustranea quippe foret dispensatio, nisi se extendere: quia ad nihil prodesset, si prævenienda esset) ad eòque retrahendam ad partes anteriores istius diei. Iste proinde suffultus est præcognitâ Legislatoris voluntate. Non sic discedens in casu nostro.

Si dicas 2°. prævidentem se fore impotentem ad jejunandum die Cinerum, non teneatur prævenire, die præcedenti jejunando.

Contra: non est simile. Quia dies præcedens non est dies jejunii: dies autem discessus è proprio territorio, supponitur esse Festivus. Ista proinde similitudine solum ostenditur discedentem è proprio territorio, in eo non teneatur audire Sacrum præcedenti die non Festivo, si prævideat se fore impotentem ad illud audiendum sequenti die Festivo.

Quoad discedentem è proprio territorio, ubi est jejunium, Neotericus quidam disput. 7. de legib. n. 164. existimat, ipsum ante discessum, secluso scandalo, posse comedere carnes, si eo die perventurus sit ad locum, ubi carniæ esus licitus est.

Sed hoc videtur nimiam inducere laxitatem, ideòque rejicitur ab omnibus ferè Doctoribus. Tum quia iste tenetur legibus proprii territorii, quamdiù in eo est. Tum quia discedens è proprio territorio, ubi (ratione Festi) abstinendum est à labore, tametsi eo die perventurus ad locum, ubi laborare licet, ante discessum in proprio territorio laborare nequit (ut communis est timoratorum omnium sensus & usus, qui est optimus legum interpret.) Ergo discedens è proprio territorio, ubi (ratione jejunii, vel abstinentiæ) abstinendum est à carnibus, tametsi eo die perventurus ad locum, ubi carniæ vesci licet, ante discessum in proprio territorio carnes comedere nequit. Cùm utriusque præcepti par obligatio sit, nec sit ratio aliter explicandi præceptum abstinentiæ à carnibus, quàm præceptum abstinendi à labore.

Si quæras, an saltem discedens è proprio territorio, in quo est jejunium, eo die perventurus ad locum, ubi non est jejunium, non possit manè (ante discessum) sumere jentaculum?

Respondeo negativè, nisi aliunde excusetur, ob longitudinem, vel molestiam futuri itineris. Ratio est, quia, quamdiu est in proprio territorio, tenetur legibus illius. Ergo, tenetur lege jejunii.

224 Contrarium quidem asserunt Sanchez, Lessius, Diana, Villalobos, Amicus, & Tamburinus, hoc nixi fundamento, quòd talis eo die non teneatur ad jejunium. Qui enim plures in die refectioes fumere potest (prout ille potest fumere prandium in suo, cœnam in extraneo territorio, vel in eo cœnam & prandium) excusatur (inquit) à jejunio : eò quòd jejunare non teneatur, qui plures refectioes fumere potest. Cùm jejunium essentialiter consistat in unica refectioe.

Sed istud fundamentum ipsorum prorsus invalidum esse, dignoscitur ex eo quòd in suos facilè retorqueatur Authores, hoc modo: Qui in hoc jejunii loco, plures uno die refectioes fumere non potest, in eo non excusatur. At iste, de quo agimus, in proprio territorio plures uno die refectioes fumere non potest. Cùm jejunii præceptum (utpote negativum) ibi obliget pro semper, id est pro omni parte diei; nec ipse legitimam ibi habeat excusationis causam. Ergo, &c.

225 Et quam (amabo) legitimam ibi habeat excusationis causam? Quia (inquit) jejunium particulare istius territorii prohibet absolute, & pro omni loco plures eo die refectioes fumere. A quo excusatur qui eo die futurus in loco, in quo plures eo die fumere poterit.

Sed contrà: jejunium particulare istius loci, pro eo loco specialiter institutum est, non absolute pro omni loco. Plures ergo refectioes absolute & pro omni loco non prohibet, sed pro eo dumtaxat. Igitur ut inde discessurus plures ibi refectioes fumere possit, debet ibi habere legitimam excusationis causam, nec sufficit quòd alibi eam habiturus sit. Cùm legitima causa ibi solum excuset, ubi habetur; non ubi non habetur.

CAPUT XXVIII.

A lege Festi, jejunii, &c. non solvitur incola loci, ubi lex illa viget, qui solà causà eam subterfugiendi, excurrit in locum, ubi non viget.

226 Hanc teneo, cum Bonæ-Spei, & Doctoribus gravioribus, contra Sanchez in Summa l. 1. c. 12. & Dianam. Moveor 1º quia leges, quæ ad subditorum utilitatem (præsertim spiritualem) ordinantur, eam conditionem ex natura rei, seu naturali lege, vel saltem jure Gentium annexam habent (prout communis timoratorum. fidelium persuasio, & Ordinariorum praxis ostendunt) ut subditis, sine justa causà, earum

Tom. II.

obligationem subterfugere non liceat. Cùm id necessarium sit ad bonum regimen Provinciarum, & Dioceseon, præcludendamque januam libertinitatis, & continuorum abusu in confinibus diversarum Dioceseon, quibus contraria sententia eam aperit.

2º. Incola loci, ubi Tridentinum viget, 227 se conferens ad locum, ubi non viget, solo animo ibi clandestinè matrimonium contrahendi, ibi equidem tenetur lege Tridentini, quæ ejusmodi matrimonium invalidatur. Idem ergo de aliis legibus; ob rationis paritatem dicendum. Consequencia bona est, à paritate rationis. Veritatem antecedentis S. Congregatio Cardinalium Tridentini Interpretum, declaravit apud Zypæum in suis Consultationibus, qui desuper eandem Congregationem cum Archiepiscopo Coloniensi consuluit. Hanc verò declarationem Urbanus VIII. approbavit, & inter authenticas declarationes relata fuisse eximus P. Daubermont Ord. Prædic. & S. Th. Doctor Lovaniensis anno 1680 publicè disputationi præsidens testificatus fuit.

3º. *Nemini sua fraus debet patrocinari. cap. 228 sedes & cap. ex tenore de rescript. Patrocinaretur verò, si vera esset sententia adversariorum. E propriis namque territoriis, solo animo subterfugiendæ legis, absque alia justa causa excurrens, eo ipso fraudem committit. Si ergo per hoc à patriis legibus eximeretur, ex ea fraude, suæ libertatis (ne dicam libertinitatis) patrocinium reportaret. Nec verò talis dici potest uti jure suo, nec proinde excusari à fraude. Neque enim jus quicquam habet è proprio territorio, absque animo mutandi domicilium, ad aliud excurrendi, ad solum finem subterfugiendi patrias leges: sicut nullus habet jus assumendi iter, vel laborem excusantem à jejunio, &c. ad solum finem subterfugiendi obligationem jejunii, &c.*

Et hinc 4º. nostra probatur assertio, quia 229 communis est sententia apud Sanchez (ait Layman loco relato) illos qui Festo, aut jejunii die, absque justa causà, iter instituunt, vel laborem, aliudve jejunii impedimentum suscipiunt, solo animo subterfugiendi obligationem jejunii, non liberari, aut excusari à præcepto jejunandi, vel Missam audiendi, quamvis excusarentur, si justam proficiscendi, vel laborandi causam haberent. Quia scilicet proficisci, vel laborare censentur in fraudem legis jejunii, vel Missæ, prout ex L. contra legem 21. probat Joannes Escobar tract. de utroque foro a. 4. Nec tales excusantur à peccato, quia scilicet tenentur absque justa causa non apponere impedimentum executioni legis. Omnis quippe lex, eo ipso quo formaliter præcipit observantiam aliquam, eo ipso virtualiter prohibet, sine justa causa apponere impedimentum isti observantia. Unde D. Thomas 2. 2. q. 147. a. 4. ad 3. dicit, quòd si peregrini

E 2